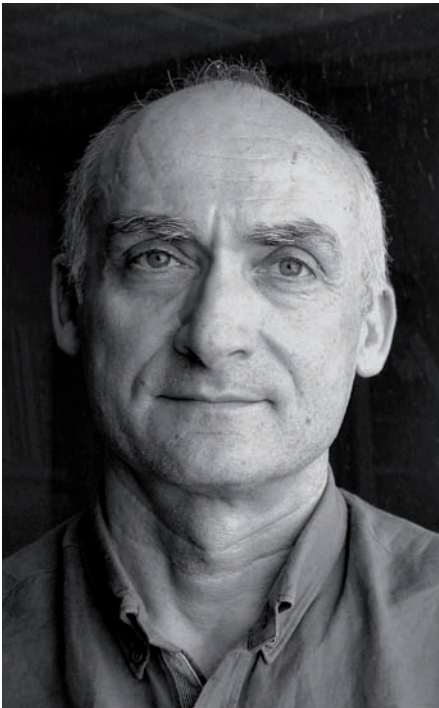

Josep Maria Esquirol. La Résistance (intimoa, hori bai)

Filosofia garaikidean aditua da Esquirol, Universitat de Barcelonako irakaslea. Publikazio ugari atera du gaiaz; baina azkenak egin du, publiko zabalago baten begietara behintzat, ezagun: *La resistència íntima*. Giza izaerari buruzko hausnarketa, gertutasunaren esperientzia bat proposatzen du, egunerokoarekin harreman estua duena.

“Eguneroko bizitza bigarren mailako gauza bihurtu da”

Aritz Galarraga
@aritzgalarraga

ARGAZKIAK: NÚRIA JUAN SERRAHIMA

Nihilismoa

“Mendebaldeko zibilizazioari eragiten dion krisi bat bizi dugu, batzuek erabiltzen dute nihilismo hitza. Bada, gertutasunaren filosofia honek erantzun egin nahi dio nihilismoari. Aurre egin nahi dio mugatutasunera gerturatuz. Etengabeko itzuleraren ordez, etxera itzultzearekin. Botere nahiaren ordez, izan dadila erresistentzia; supergizonaren ordez, gertutasuna; baieztapenaren ordez, arazotzea; etorkizunaren ordez, memoria”.

Erresistentzia aipatzen duzu izenburuan. Zeri baina?

Sakabanatzaile, higatzaile den gauza orori, galbidera garamatzenari. Giza izaerarekin zerikusia duten faktoreak dira, batetik: babesik gabe gaude, egurats gorrian. Keinu natural ulergarria da, beraz, geure buruari babes ematea, sakabanaketa horri aurre egingo dioten eremuak sortzea. Eta, gero, gizartearen araberako faktoreak daude. Horien aurrean erresistentzia jarrera izatea komeni da. Faktore sozial horiei izena ematen diet nik: aktualitatea.

Aktualitatearen nagusitasuna.

Teknikazioarekin zerikusia duena, baina ez da bakarrik teknifikazioa, ez da berezko arazoa. Aktualitatea oso aldakorra da, adi egon behar gara etengabe. Dena zurruputzen du, baina era berean dena higatzen, oso iheskorra baita: ez du ezer egonkortzen, ez dio esperientziari leku egiten. Aktualitatea da faktore higatzaileetako bat, xurgatuta-edo gauzka, eta on baino gehiago egiten digu kalte.

Alienazio modutzat duzu, inoizko eraginkorrena.

Aginte eraginkorrenak nabarmendu gabe gertatzen direnak dira, inor ohartu gabe. Aginte bat ikusgarri denean seinala daiteke; menderatzailea izan daiteke, noski, baina bila dezakezu estrategiaren bat erabat harrapa ez zaitzan. Aldiz, aginte sotilagoek erabat hartuta zaituzte batzuetan, eta ia ez zara ohartu ere egiten. Zentzu horretan, aktualitatearen aginte moduko bat dago, eraginkortasun tiraniko izugarria duena.

Erresistentzia jarrera nolakoa da?

Erne egotea eskatzen du, esna, sakabanaketak inbadi zaitzan ez uztea. Jarrera hori, ordea, ez da proiektzioaren, proiektu baten lantzearen aurkakoa. Elkar elikatzen duten bi mugimendu dira: erabakiak hartzeko, abenturak izateko jakin behar da zeure baitara biltzen, babesean jartzen, epelera itzultzen. Existitzea da kanpora ateratzea, baina babes-teko aukera dagoelako atera zaitzke kanpora. Erresistentzia da, beraz, existentziaren baldintza.

“Aktualitatearen aginte moduko bat dago, eraginkortasun tiraniko izugarria duena”.

“Intimo” hitza ere agertzen da izenburuan. Baina ez barrukoa, baizik eta gertukoa.

Barrua eta kanpoa, dikotomia hori murrizketa bat da. Aldiz, “intimo” harago doa, eta gertuko, hurbil, familiako esan nahi du. Hurbiltasun jarrera bat adierazten du: eremu intimoak, familiartasun esferak, zuk zeureganatu dituzun horiek dira; ez jabegoaren ikuspuntutik, baizik eta identifikazioarenetik. Zure gelako leihotik ikusten duzun paisaia, pertsona gertukoena –odol lotura izan edo ez, noski– eta abarrekoak.

Etxea, adibidez. Bachelardek zioen: “Etxe txiki bat behar dugu etxe handiaren barruan”.

Zerk egiten du etxea etxe izatea? Leku goxoa dela, abegikorra, biltzeko, beregiteko, suspertzeko aukera ematen duena. Konfiantzaren berreskurapena ahalbidetzen du. Bildu beharra dugu indarra berreskuratzeko. Etxeak hori ematen dizu, ez paretek, bertan dagoen giza berotasunak baizik, elkarri ematen diogun berotasunak. Etxea besteak dira,

eta zu zeu, denon artean gauzatzen den artikulazio hori.

Eguneroko bizitza, ez dakit filosofia garaikideak aski azpimarratzen duen.

Filosofia garaikideak ez du enfasi handirik jarri egunerokotasunean, bizimodu soilenean. Bada pentsamendu lerro bat, erromantizismoak, existentzialismoak ibili dutena, zeinak dioen garrantzitsuena erabakiak hartzea dela, zeure burua proiektatzea. Eta eguneroko bizitza bigarren mailako gauza bihurtu da, grisago, homogeneoago, inpersonalago. Ez nago ados: eguneroko bizitzaren aspektu asko, ohiko keinu direnak, oso sakonak izan daitezke.

Soila dena, nondik begiratzen zaion, goren izan daitekeela, alegia.

Badira eguneroko bizitzaren gauzak, keinuen errepikapenarekin zerikusia dutenak, agurrak, janaria prestatzea, mahaiaren bueltan jartzea, ondo begiratzen badituzu, berebizikoak direnak. Askotan automatismoak iruditu arren, hazka egin eta gure izatearen zera sakonak erakusten dizkizute. Eguneroko

bizitzari erne begiratuta, aspektu horiek deskubritzen dira, denok bizi baina sarri ohartu gabe pasatzen direnak.

Eta zer erantzun konkretu eman faktore higitzaileei?

Memoria eta imajinazioa. Memoria erantzun bat da, denbora iragateak dakarren higiduraren aurrean: dena pasatzen da, baina zerbait gogoratzen saiatuko naiz. Memoria etxe bat da, beraz. Eta babesten gaituzten figurak sortzen ditugu imajinazioarekin; irudi poetikoa, adibidez, kontsolagarri zaigu, babesten gaitu bizitzaren zailtasunengandik.

Akaso ez daude beren onenean.

Gaur dena da informazio trukea, hizkera hotz, funtzional, tekniko. Eta irudiaren erresuma, publizitatearekin lotzen duguna, irudien inbasio hori. Sorkuntza poetikoaren antipodetan daude, noski, ez dute irauteko funtziorik. Babestuko zaituen gauza bat bilatzen baduzu, ordea, nahi duzu irautea, beroki bat, etxe bat, hitz batzuk, sakabanatzeari aurre egiteko horrela. ■